

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI
IMĦALLEF
ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 14 TA' MARZU 2019.

Rikors Nru. 542/09GM

**PAOLINO SIVE LINO, MARIO U ANTHONY KOLLA AHWA TONNA U STANTE L-MEWT
TA' MARIO TONNA FIS-7 TA' DIĊEMBRU, 2017, B'DIGRIET TAD-9 TA' MARZU, 2018, L-
ATTI IN KWANTU GHALL-INTERESS TIEGHU ĠEW TRASFUZI F'ISEM L-ARMLA
TIEGHU LUCIENNE TONNA (KI 2013294P) U WLIEDU DIONNE TONNA TRIFIRO
(KI338895M) U KRISTEL LUND TONNA (KI 73981M)**

vs

CARMEN CACCIATTOLO

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Maħluf ipprezentat fl-4 ta' Ġunju 2009 li permezz tagħha l-atturi wara li ppremettew illi l-konvenuta hija prokuratriċi tagħhom in kwantu għas-sehem ereditarju tagħhom fil-wirt ta' ommhom Genoveffa Tonna nee` Camoin u oħthom Silvia Tonna u talbuha diversi drabi rendikont ta' dawn l-assi ereditarji anke fil-Qorti fil-kawża numru 21/03 fl-ismijiet "Carmen Cacciattolo arma ta' Charles Cacciattolo vs Mario Tonna, Lino Tonna u Anthony

Tonna deċiża finalment mill-Qorti tal-Appell sede Inferjuri fis-17 ta' April 2009 għaliex il-konvenuta kienet tirċievi pensjonijiet, imgħaxijiet kif ukoll kellha pussess ta' dehebijiet u haġar prezzjuż ieħor u kellha ukoll f'idejha assi ereditarji oħra inklużi dokumenti, talbu lil din il-Qorti sabiex:

1. taċċerta l-konsistenza tal-assi ereditarji tal-mejtin Genoveffa Tonna u Silvia Tonna.
2. tikkundanna lill-konvenuta sabiex tagħti rendikont tal-assi ereditarji minnha amministrati bħala prokuratriċi u bir-riserva li dan jiġi impunjat.
3. fin-nuqqas, l-atturi ikunu awtorizzati li jipprezentaw huma rendikont ikkonfermat minnhom bil-ġurament.
4. tikkundanna lill-intimata trodd lura lill-eredita` l-oġġetti fil-pussess tagħha jew dawk illi għandha tagħti kont għalihom;

Rat it-Twegiba Maħlufa li permezz tagħha l-konvenuta eċċepiet illi:

1. qatt ma kienet il-prokuratriċi ta' hutha l-atturi a rigward ta dawn l-assi ereditarji ta' ommhom Genoveffa Tonna u ta' oħthom Silvia Tonna tant illi b'diversi ittri uffiċċjali, il-konvenuta kienet interpellat lil atturi kollha biex iħallsuha għas-serviġi minnha rezi lil Silvia Tonna kif ukoll biex jaddivjenu għal-qsim tal-għamara u oġġetti oħra tal-istess Silvia Tonna li kienu jinsabu fil-kustodja tal-attur Mario Tonna. Dan juri illi l-kwistjonijiet bejn il-kontendenti kienu kwistjonijiet li jeżistu bejn ko-eredi u mhux kwistjonijiet bejn prokuratriċi u il-mandanti tagħha, ċjoe` l-atturi.
2. kienet bagħtet ittra uffiċċjali lil hutha l-atturi bħala eredi ta' oħthom Silvia Tonna sabiex iħallsu sehemhom mis-somma ta' Lm428.24 li hija kellha tirrifondi lid-Dipartiment tas-Sigurta Soċjali mħallsa żejda lil-istess Silvia Tonna. L-attur Paolino Tonna ħallas sehemu minn din is-somma u qatt ma avanza il-pretenzjoni li l-esponenti kienet qegħda tamministra bħala prokuratriċi tiegħu l-assi ta' Silvia Tonna u talabha rendikont ta' dik l-amministrazzjoni. Dan juri illi l-konvenuta qatt ma kienet giet inkarigata mill-atturi li tagħmel din l-amministrazzjoni.
3. kienet intavolat kawża numru 21/2003SM fl-ismijiet "Carmela Cacciatolo vs Mario. Lino u Anthony ilkoll ahwa Tonna" għal-hlas ta' serviġi u kif jidher mis-sentenza mogħtij fis-17 ta' April 2009 mill-Qorti tal-Appell, Sede Inferjuri, l-atturi ġew kundannati jħallsu is-somma ta'

€7,891.92 bl-ispejjeż kollha ta' dik il-kawża. Kien biss wara din is-sentenza kontra tagħhom u wara dawn is-snin kollha illi l-atturi għamlu l-kawża preżenti;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-atturi Paolino, Anthony aħwa Tonna u l-eredi ta' Mario Tonna datata 27 ta' Diċembru 2018;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet responsiva tal-intimata Carmen Cacciattolo datata 15 ta' Frar 2019;

Rat id-dokumenti kollha esebiti u l-atti kollha tal-każ;

Ikkunsidrat:

Il-fatti:

Illi l-kontendenti huma lkoll aħwa, ulied Genoveffa Tonna, li giet nieqsa fid-9 ta' Marzu 1999 u rregolat l-wirt u s-suċċessjoni tagħha permezz ta' testament ta' l-1 ta' Ottubru 1985 fl-atti tan-Nutar Dottor Joseph Cachia¹ u ħalliet bi prelegat il-mobbli kollha mill-għatba 'l ġewwa u l-użufrutt tal-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta, u ċjoe` il-fond fejn kienet tirrisjedi hi (flimkien ma' bintha xebba Silvia Tonna), lil istess bintha, inklużi l-oġġetti tad-deheb, fidda, haġar prezzjuż u flus kontanti. Genoveffa Tonna istitwixxiet bhala eredi universali tagħha lil ħames uliedha u ċjoe` il-kontendenti kollha f'din il-kawża flimkien ma' oħthom Silvia Tonna fi kwoti ndaqs bejniethom;

Illi jidher li din Silvia Tonna kienet diletanta kbira tal-oġġetti tad-deheb u kienet thobb tixtri minnu kull okkażjoni li ssib. Kellha deheb tqil u goff li jiswa l-flus² u filfatt tal-familja b'ċajta kienu laqqmuha "Zampa" tant kemm kellha deheb. Kull ma kienet tixtri kienet turih lil ħutha jew lin-neputijiet u ma kienx hemm ħabi dwar il-kwantita ta' deheb illi kellha. Kellha fost oħrajn *chocker bic-charms* tad-deheb li kien jiswa xi elf lira Maltin, giżirana twila tad-deheb bis-salib, giżirana ħoxna forma ta-serp, sitt brazzuletti tad-deheb ħoxnin u oħrajn irraq, ċrieket u imsliet kollha tad-deheb u affarijiet oħra. Filfatt l-atturi esebew sett ta' ritratti³ fejn jidher deheb illi kienu jilbsu ommhom u oħthom (għaliex ommhom ġieli ħadet xi deheb minn ta' Silvia) għal xi

¹ Dok G a fol 57.

² Xhieda ta' mario Tonna a fol 89.

³ Dok A1-A20 a fol 30.

okkażjonijiet tal-familja u anke prezentaw lista ġuramentata ta' dehebijiet⁴ li kienu jinsabu gewwa d-dar ta' ommhom li dawn jammontaw għal-eluf ta' Ewro. Kemm l-atturi, kemm in-neputijiet ta' Silvia u kemm il-konvenuta ikkonfermaw illi verament kellha kwantita kbira ta' deheb;

Illi l-attur, Paolino Tonna jixhed illi fl-aħħar xhur ta' ħajjitha, oħtu Silvia kien jaraha tpoġġi d-deheb go basket oħxon u kienet taħbih f'postijiet differenti meta tkun ħierġa għal-isptar.⁵ Jixhed ukoll illi Silvia kienet tkellmu fuq kollox u kienet tafdah ħafna u kienet qaltlu li d-deheb jinsab għandha u biex jieħu ħsiebu hu. Fl-aħħar xhur ta' ħajjitha, Silvia kienet tiċċajta miegħu illi jekk ikun il-każ, lesta tbiegħ id-deheb kollu u ġġib lil xi hadd min jieħu ħsiebha minnflokk tqabbad lil hutha⁶ u dan juri illi kien hemm kwantita kbira ta' deheb sabiex setgħet tagħmel dan;

Illi l-konvenuta minn dejjem kienet viċin ħafna ta' ommha u ta' oħtha u kienet dejjem ġejja u sejra għandhom. Filfatt meta it-tfal tagħha kienu għadhom żgħar kienu jqattgħu tmien il-ġimgha għand in-nanna u z-zija tagħhom. Għalhekk kienet midhla ħafna tal-ħajja kwotidjana tagħhom u bla ma trid anke' ta' x'kellhom u ma kellhomx ġewwa d-dar, haġa normali jekk kienet tqatta ħafna ħin hemm. Illi għalhekk kienet xi haġa pjuttost naturali illi fl-1997, il-konvenuta ġiet maħtura prokuratriċi ta' ommhom u oħthom bħala amministratriċi tal-affarijiet kollha⁷ meta ommhom kellha tnejn u tmenin (82) sena u saħħitha ma baqgħetx bħal qabel u għalhekk ma kienitx għadha tiflaħ tmur il-Bank sabiex issarraff iċ-ċekkijiet tal-pensjoni u oħthom kienet marida fis-sodda u b'saqajjha t-tnejn amputati. Hadd mill-atturi ma sab oġġezzjoni li ssir prokura favur il-konvenuta. Skond l-atturi, fl-aħħar snin li kienet ħajja ommhom, kienet tħalli f'idejn il-konvenuta, għax din kienet tkun dejjem id-dar tagħhom, tamministra l-flus u tagħmel kollox hi. Apparti minn dan, il-konvenuta kienet tieħu ħsiebhom, issajrilhom, tnaddaf u tagħmel dak kollu li kien hemm bżonn. Il-konvenuta Cacciattolo kienet tamministra kollox hi peress illi ommhom kienet għajjiet u oħthom ma setgħetx tiċċaqlaq. L-atturi jixhdu li ommhom kienet tgħidilhom li hemm xi flus fil-kexxun u fil-ħwejjeg u kienet tpoġġihom hemm u kienet tużahom Carmen u

⁴ Dok B a fol 18.

⁵ Fol 381.

⁶ Fol 380.

⁷ Fol 53.

tiddisponi minnhom hi biex tużahom f' dak li kien hemm bżonn. Filfatt il-konvenuta tikkonferma illi meta kienet issarraġ iċ-ċekkijiet ta' ommhom u oħthom, kienet titfahom fil-kexxun⁸;

Illi l-konvenuta dejjem ċaħdet li kellha prokura a favur tagħha mingħand ommha u oħtha Silvia kemm in eżami u kemm in kontro-eżami u inizjalment kienet ċaħdet illi kienet issarraġ iċ-ċekkijiet ta' ommha u oħtha iżda mbgħad ammettiet illi verament kienet issarraġhom tali ċekkijiet⁹;

Illi fis-16 ta' Ottubru 2002, il-konvenuta rċiviet korrisondenza minn naħha tad-Dipartiment tas-Sigurta Soċjali¹⁰ u dan bħala **prokuratriċi** ta' oħtha Silvia Tonna fejn giet infurmata illi oħtha kien ingħatalha h̄las żejjed ta' Lm428.242 u dan l-ammont kien qed jitnaqqas mill-benefiċċji tal-konvenuta. Sad-data tal-ittra kienu ngabru Lm345,263 u kien baqa bilanċ ta' Lm82.97 li kienu se jibqgħu jinqatgħu mill-benefiċċji li kienet qed tirċievi l-konvenuta mingħand id-Dipartiment tas-Sigurta Soċjali bir-rata ta' seba' fil-mija (7%);

Illi konsegwentament għal din il-korrisondenza, fid-19 ta' Novembru 2002, il-konvenuta bagħtet ittra uffiċċjali lil h̄utha s-subien (atturi f' din il-kawża) sabiex tavżahom b'tali rifiżjoni ta' flus u peress illi "**hija ġia prokuratriċi**"¹¹ ta' oħtha Salvina sive Silvia Tonna tinsab obbligata li tirrifondi" lid-Dipartiment imsemmi. L-atturi ppreżentaw ukoll kopja ta' prokura ġenerali¹² magħmula minn Genoveffa Tonna u Silvia Tonna a favur tal-konvenuta Carmen Cacciattolo quddiem in-Nutar Dottor Sandro Schembri Adami datata 30 ta' Settembru 1997 u din il-prokura giet konservata fl-atti tan-Nutar suriferit għal-effetti kollha tal-liġi. Mid-dati indikati jidher illi din il-prokura giet magħmula fl-aħħar snin qabel ma ġew neqsin Genoveffa u Silvia Tonna. Apparti minn hekk fil-kawża 21/03, fix-xhieda tagħha tas-7 ta' Marzu 2003, il-konvenuta tgħid illi hi kienet "prokuratura ta' ohti Silvia u kont immur insarfilha c-ċekkijiet tas-social services";

Illi Genoveffa u Silvia ma kienux jemmnu bil-Banek u allura kienu jaħbu l-flus kontanti d-dar - fil-basktijiet, fiż-żraben, fil-kowtijiet u taħt il-gwardarobba. Genoveffa Tonna kellha pensjoni tarromol ta' Lm1,875 ekwivalenti għal-erbat elef, tlett mija u sittin Ewro (€4,360) fis-sena. Kellha Għajnuna Medika ta' Lm283 fis-sena li jiġu ekwivalenti għal sitt mija u disgħa u h̄amsin Ewro u

⁸ Xhieda ta' Paolino Tonna a fol 113.

⁹ Seduta 11 ta' Gunju 2015.

¹⁰ Dok A a fol 20.

¹¹ Dok K a fol 19.

¹² Dok F a fol 53.

sebgħa u ħamsin ċenteżmu (€659.75), u kellha bonus ta' Lm104 li jigu ekwivalenti għal-mitejn u tnejn u erbghin Ewro u sitta u għoxrin Ewro (€242.26). Silvia Tonna kellha pensjoni ta' Lm1,725 annwali li jigu ekwivalenti għal-erbat elef u tmintax-il Ewro u sbatax-il ċenteżmu (€4018.17) annwali. Din ibbażata fuq is-sena 1997.¹³ Peress illi l-attur Paolino Tonna kien jimlilhom l-karti tal-*income tax* kien jaf xi jdaħħlu fis-sena u kien iħalli kopja ta' dawn id-dokumenti għand ommu u oħtu. Jixhed Paolina Tonna illi darba minnhom daħal l-ilma fil-kamra tas-sodda u għajjtulu biex jgħinhom ineħħuh, kien taqqab toqba l-isfel ħalli jkun jista johroġ l-ilma u meta beda jneħħi l-affarijet ta' gol-kamra, waqqfuh għax kien hemm xi flus jew ħaġar li ma riedux juruh bih. Apparti minn hekk ommu kienet turih envelope ġo kexxun li kellu tmien mitt Lira Maltin ħalli jużawhom għal-funeral tagħha meta tiġi nieqsa;

Illi Silvia Tonna kienet ilha marida minn eta` tenera u kienet anke tieġu ħafna medicina għal dan il-mard. Ommha, Genoveffa Tonna, kienet tieġu ħsiebha hi, iżda mbaġhad meta ġiet nieqsa, il-konvenuta Carmen Cacciattolo marret toqgħod ma oħtha ġewwa l-appartament numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta. Dan għaliex Silvia Tonna sfat b'żewġ saqajn amputati u kienet kwazi għamja u għalhekk ma kinitx ta' waħedha u bil-fors kien hemm il-bżonn li xi ħadd jieġu ħsiebha. L-atturi xtaqu illi jdaħħluha ġo *home* iżda l-konvenuta daħħlet għal din ir-responsabilita li tieġu ħsiebha hi. Peress li kienet toqgħod viċin, propju ħames kantunieri l-bogħod minn oħtha, kienet armla u t-tfal tagħha kienu kollha ħarġu mid-dar, iddeċidiet illi tittrasloka għand oħtha u dan sabiex tkun tista ttiha l-kuri u l-assistenza kollha meħtieġa. Minn naħa l-oħra l-atturi jargumentaw illi l-konvenuta għamlet din il-mossa sabiex tkun tista żżomm il-pussess hi tal-assi kollha ta' ommhom u oħthom u tieġu dak kollu li riedet ad insaputa tagħhom;

Illi għaxar xhur wara li ġiet nieqsa omm il-kontendenti, ġiet nieqsa oħthom Silvia Tonna fil-11 ta' Jannar tas-sena elfejn (2000) u din mietet intestata¹⁴. Illi wara li ġiet nieqsa Silvia Tonna, il-konvenuta baqgħet tabita gol-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta, u għalhekk kellha pussess tal-assi ereditarji kollha u ċjoe` kellha l-pussess materjali tad-dar u tal-assi li kien jinsabu ġewwa d-dar u skond l-atturi baqgħet tamministra hi l-assi ereditarji tagħhom. Filfatt l-attur Paolino Tonna jixhed illi "Issa meta mietet oħtna Silvia, id-dar ġiet waħedha, il-konvenuta baqgħet toqgħod mingħajr awtorita ta' ħadd, baqgħet tamministra l-

¹³ Dok PT7 a fol 219.

¹⁴ Dok G a fol 62.

affarijiet; ahna hallejniha għalkemm ma għandhiex prokura bħal din, tajniha prokura bil-fomm, baqgħet tagħmel kollox hi”,¹⁵ kienet tamministra kollox hi u hallew f’idejha biex tqassam l-affarijiet. Skond il-konvenuta baqgħet biss għal-xahar u aktar tard tat verżjoni illi damet hemm għal xaharejn u nofs u eventwalment tat verżjoni oħra illi qadgħet hemm għax xi ġimgħatjen biss. Jumejn wara li mietet Silvia, l-attur Paolino Tonna kien mar fil-fond fejn kienet toqgħod oħtu u jsib lil konvenuta flimkien mat-tfal u t-tfal tat-tfal, din ġrat darbtejn u wara l-konvenuta baqgħet toqgħod hemm;

Illi punt importanti ferm hu illi Silvia Tonna ma setgħetx tiddisponi minn dan il-deheb jew haġar prezzjuż iehor għaliex kienet konfinata fis-sodda u saħhitha ma kinitx tippermettila illi tohrog mid-dar hlief għal-visti l-isptar u għalhekk jekk parti mill-eredita giet nieqsa, kien biss għaliex il-konvenuta haditha minn jeddha mingħajr permess ta’ hadd;

Illi l-attur pruvaw jiltaqgħu flimkien mal-konvenuta sabiex jaraw kif se jinqasam il-wirt bejniethom issa li oħthom kienet giet nieqsa iżda l-konvenuta dejjem gabet xi skuża, sakemm sitt xhur wara l-mewt ta’ oħthom Silvia irnexxilhom jifthemu sabiex jiltaqgħu. L-atturi jishqu illi l-konvenuta ma riditx tiltaqa qabel, sabiex ikollha ż-żmien kollu neccessarju biex tieħu dak li riedet minn ġol-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta;

Illi dakinhar li ltaqgħu, il-konvenuta uriethom envelop b’zewgħt ġizirajjen imkissrin fih u infurmathom illi dak kien id-deheb kollu li kien hemm. Kien biss wara sitt xhur mill-mewt ta’ Silvia illi l-atturi ndunaw kemm ġew neqsin ogġetti. Sabu l-gwardarobbi u l-kxaxen vojta, taħt it-taraġ fejn ommhom kienet ilha erbghin sena twarrab u trekken l-affarijiet sabuh sbarazzat. Sabu neqsin frigġ, u forn zghir u televixin. Sabu neqsin ukoll inkwadri, u ornamenti oħra tat-tizjin, tapit aħmar nieqes. Id-dar kienet kważi vojta. Kull meta talbu spjegazzjoni għal-affarijiet neqsin speċjalment id-deheb mingħand il-konvenuta dejjem kienet tgħidilhom illi ma tafx bihom jew saħansitra li ma kienx jeżisti dak id-deheb. Apparti minn hekk sabu l-għamara kollha vojta u l-post fejn ommhom kien ilha hafna trekken xi affarijiet u flus kien vojta. Hadet ukoll xi dokumenti u ritratti tal-familja. Rigward il-*fridge* u t-*television*, il-konvenuta l-ewwel qalet illi Silvia riditha teħodhom u wara tgħid illi hadet permess mingħand l-attur Lino Tonna¹⁶;

¹⁵ Fol 141.

¹⁶ Fol 135

Illi rigward id-deheb, il-konvenuta biddlet hafna verżjonijiet u kkontradixxiet lilha nnfisha. Dan johroġ ċar mix-xhieda li tat fil-kawża 21/03 fl-ismijiet Carmen Cacciattoli vs Mario Tonna illi tagħha ġew esebiti traskrizzjonijiet. Fis-seduta tas-7 ta' Marzu 2003 fil-kawża 21/03 Carmen Cacciattolo kienet xehedet "rigward id-deheb li oħti kellha fil-kaxxa ngħid jien li qatt ma rajtha"¹⁷. U mbgħad fit-3 ta' April 2003 reġgħet xehedet "mhux qatt ma rajtha. Rigward id-deheb jien nixtieq nippreċiza li mhux il-kaxxa tad-deheb qatt ma rajt; pero l-kaxxa tad-deheb jien qatt ma ftaħtha. Din il-kaxxa kienet tathiel oħti Silvia biex inżommha. L-kaxxa hadtha id-dar għandi, il-kaxxa erfajtha f'post, u l-kaxxa kienet magħluqa u jien żgur li ma ftaħtiex. Iċ-ċavetta kienet għandi. Meta mietet oħti Silvia, jien ma kellix moħħ". Komplet tgħid il-konvenuta: "Mario kien qal li oħti Silvia kellha kaxxa tad-deheb. Jien dak il-ħin għidtlu, vera għandi kaxxa u kif mort id-dar jien fettilli niftaħha u fil-kaxxa sibt brazzuletti tat-tfal, għat-tfal tiegħi u għat-tfal ta' wieħed minn ħuti. Kien hemm indikat karta għal min kienu dawn il-brazzuletti. Dawn kienu bil-kitba ta' oħti Silvia bil-firma tagħha"¹⁸;

Illi d-dokument li nstab f'din il-kaxxa kien indirizzat lil Nadia Brinact¹⁹ (it-tifla tal-konvenuta illi ma kellhomx relazzjoni tajba ma xulxin) biex tqassam il-brazzuletti hi iżda l-konvenuta qabdet u qassmithom hi mingħajr ma tagħat il-brazzuletti lil Nadia Brincat. Il-konvenuta tgħid illi tat il-brazzuletti spettanti lil ulied Nadia Brincat kif ukoll lilha personali waqt il-laqgħa li kellha ma' ħutha, dak inhar li iltaqgħu sitt xhur wara l-mewt ta' oħthom, iżda mix-xhieda johroġ illi Nadia qatt ma kienet preżenti f'dik il-laqgħa u għalhekk qatt ma setgħet irċieviet l-ebda deheb. Nadia Brincat ċaħdet dan kollu kemm f'dawn il-proċeduri²⁰ u anke fil-proċeduri mibdija minn Carmen Cacciattolo. Filfatt Cacciattolo ma kinitx tellgħet lit-tifla tagħha Nadia Brincat tixhed f'dawk il-proċeduri għaliex ma qablilhiex u għalhekk Brincat tat ix-xhieda tagħha minn jeddha. Il-verżjoni ta' Nadia Brincat ġiet kkorroborata minn żewġha Kevin Brincat²¹;

Illi l-konvenuta komplet tbiddel il-verżjoni tagħha u fil-proċeduri l-oħra tgħid illi apparti dawk il-brazzuletti "dejjem għidt u nerga' ngħid illi oħti kellha d-deheb ieħor, jien ma nafx fejn mar"²². F'xhieda oħra quddiem il-Perit Tekniku legali tal-kawża l-oħra, terġa tibdel il-verżjoni u

¹⁷ Fol 131.

¹⁸ Fol 155.

¹⁹ Dok K a fol 79.

²⁰ Fol 414.

²¹ Fol 430.

²² Fol 136.

tgħid illi id-deheb Silvia qassmitu f'ħajjitha u ma tafx lil min tagħtu.²³ Verżjoni ohra hija illi dwar l-oġġetti tad-deheb kienu jifhemu Silvia u ommha lil min jagħtuhom u lilha kienu jgħidulha lil min kienu tawhom. Tawhom lil Nadia, it-tifla tagħha, tagħtha l-biċċa l-kbira tad-deheb. Tgħid illi dan id-deheb ingħata meta ommha kienet għadha ħajja u wara l-mewt t'ommha ma rat xejn iżjed minn dan id-deheb²⁴;

Illi s-subien tal-konvenuta xehedu illi zithom Silvia kienet ġeneruza u kienet tixtrilhom rigali tad-deheb lil erba' li huma²⁵ u kull meta kienu joħorġuha, hu jew ħutu jew isiefru magħha jew iwassluha l-isptar, dejjem kienet tixtrilhom l-affarijiet u ttihom il-flus u anke rigali tad-deheb. Jixhdu ukoll illi Silvia kienet tagħti ħafna rigali lin-*nurses* u lit-tobba u dan biex jippruvaw ipenġu stampa illi Silvia iddisponiet mid-deheb u l-flus kollha li kellha matul ħajjitha. Il-konvenuta tgħid ukoll illi Silvia nefqet ħafna flus fil-mediċini li kieneu tiehu u għalhekk il-flus tal-pensjoni marru kollu għal-infieq ta' tali mediċini, izda parti minn dawn il-mediċini kienet teħodhom b'xejn²⁶;

Illi fit-12 ta' Mejju 2009 l-atturi ppreżentaw mandat ta' Qbid ġewwa l-propjeta tal-konvenuta u ċjoe` numru 3, Striq San Federiku, Valletta u ġie eżegwit fit-22 ta' Mejju 2009. Instabu fil-propjeta tagħha it-*television colour 24*, l-*fridge freezer*, d-*dehumidifier* u forn żgħir abjad li kienu ġewwa l-propjeta` ta' Silvia. Instabet ukoll gakketta tar-*red fox* li l-attur Mario Tonna kien tagħha lil Silvia u kienet tiswa mal-ħames mitt lira Maltin.²⁷ Fis-*safe* illi kellha l-konvenuta d-dar, il-marixxal sab brazzulett, arloġġ tad-deheb, *gold earring flowershape*. Apparti dan, l-atturi ppreżentaw bħala xhud lil Stephanie Falzon,²⁸ li tiġi l-ex-mara ta' wiehed mit-tfal ta' Lino Tonna illi toqgħod fl-istess triq fejn kienu joqgħodu id-defunti u kkonfermat illi darba rat lis-subien ta Carmen – Piero u Tonio joħorġu l-*fridge freezer* li kienet tinsab ġewwa l-fond ta' Silvia. Kienet tara lil konvenuta kuljum ħierġa b'basktijiet mimlijin minn hemm ukoll. Ikkonfermat illi kemm Silvia u kemm Genoveffa kienu jħobbu jilbsu d-deheb u għarfet ir-ritratti esebiti u li wara l-mewt ta' Silvia, il-konvenuta biss kienet toqgħod ġewwa dak il-fond;

²³ Fol 181.

²⁴ Fol 186.

²⁵ Fol 492, 514.

²⁶ Fol 39 et seq.

²⁷ Fol 396.

²⁸ Fol 444.

Illi fatt iehor ta' min jiġi innotat huwa illi l-attur Paolino Tonna jixhed li wara hafna żmien li giet nieqsa oħthom Silvia, il-konvenuta avviċinatu u offrietlu ċurkett bħala tifikira ta' ommhom iżda ma aċċettahx. Dan wara illi kienet qalet li ma baqax aktar deheb u li ma kienetx taf fejn hu. L-attur ċert illi dan kien qiegħed mal-kwantita ta' deheb illi kien jinsab ġewwa d-dar ta' ommhom. Dan ic-ċurkett kien ta' ommhom u kienet hallitu lil oħthom Silvia u kien mal-bqija tad-deheb;

Illi sentejn wara l-mewt ta' oħthom, wieħed mill-atturi, Mario Tonna xtara l-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta u l-konvenuta ma riditx ittih iċ-ċavetta u bdiet tmur minn wara dahru ġol-propjeta tiegħu. Il-konvenuta xehedt fil-kawża l-oħra li istitwixxiet kontra hutha s-subien illi Mario Tonna biddel is-serratura wara jumejn biss li xtara l-post. Li kieku ma ppruvatx tiftaħ il-fond żgur li ma kinitx tkun taf li biddel is-serratura u għalhekk din hija konferma illi l-konvenuta kienet baqgħet tmur tiegħu l-affarijiet minn ġewwa l-fond f'Strada Stretta anke wara li Mario Tonna kien xtrah hu;

Illi tlett snin wara l-mewt ta' oħt il-kontendenti, il-konvenuta intavolat kawża għall-kumpens ta' serviġi kontra hutha l-atturi f'dawn il-proċeduri, kawża numru 21/03 fl-ismijiet 'Carmen Cacciattolo arma ta' Charles Cacciattolo vs Mario Tonna, Lino Tonna u Anthony Tonna' deċiża kontra l-istess Cacciattolo u deċiża finalment mill-Qorti tal-Appell sede Inferjuri fis-17 ta' April 2009 favur ta' Carmen Cacciattolo. L-atti ta' din il-kawża ġew esebiti f'dawn il-proċeduri u dan għaliex l-atturi riedu jressqu il-verżjonijiet differenti illi l-konvenuta kienet tat rigward id-deheb f'dawk il-proċeduri u li jekk hemm verżjoni waħda li hija veritjera mela l-konvenuta kellha timxi magħha u mhux tbiddilha għal-konvenjenza tagħha meta jaqblilha. Kienet propju din il-kawża illi tefgħet il-melħ fuq il-ferita għal-atturi għax argumentaw illi l-konvenuta mhux biss rebħet il-kawża għas-serviġi illi kienet rendiet lil oħtha iżda ukoll arrikkiet ruħha mill-assi ereditarji illi ma kienux spettanti lilha mentri li filfatt kellhom jinqasmu ugwalment bejniethom;

Illi l-atturi huma interessati li jkunu jafu l-fatti dwar l-aġir abbużiv tal-konvenuta wara l-mewt t'ommhom u aktar u aktar wara l-mewt ta' oħthom Silvia Tonna u kif iddisponiet mill-assi ereditarji speċjalment mid-deheb u flus kontanti. Jidher illi l-familja tal-kontendenti kienet waħda maqgħuda u kienu jafdaw lil konvenuta b'għajnejjhom magħluqin u għalhekk kien biss meta iltaqgħu sitt xhur wara l-mewt ta' oħthom sabiex jaqsmu l-wirt illi indunaw illi l-konvenuta setgħet hadet ogggetti li kienu parti mill-assi ereditarji;

Ikkunsidrat:

Illi jidher biċ-ċar illi l-konvenuta ħadet ħsieb oħtha Silvia mill-aħjar li setgħet u għamlet dak kollu illi kien hemm bżonn isir. Izda dan ma jagħtiha l-ebda dritt illi tiegħu kwalsiasi oġġett li jidhrilha xieraq bħala kumpens. Jidher illi l-problemi inqalġu wara l-mewt t'omnhom għax il-konvenuta sabet ruħha libera peress li Silvia ma setgħetx tara x'inhom tagħmel la kienet konfinata fis-sodda u ma setgħetx tqum minn hemm;

Illi mill-apprezzament tal-provi rriżulta illi l-konvenuta kellha aċċess u kontroll tal-oġġetti kollha li kienu jinsabu fil-fond numru 13/8, Vincenti Building, Strada Stretta, Valletta, u dan kemm għax kienet *de facto* amministratriċi u kemm minhabba l-prokura li kellha. Għalkemm xejn ma kien espressament formalizzat u dan forsi sforz tal-familjarita` bejn il-kontendenti, jidher illi l-konvenuta kellha *de facto* kontroll indiskuss tal-oġġetti t'omnhom u oħtha u in oltre li ħadet parti minnhom;

Illi l-konvenuta xehedet permezz ta' affidavit²⁹ li għakemm huwa twil, ma qalet xejn biex tissustanzja d-difiża tagħha u fejn qabilha ma daħlitx fid-dettal jew inkella ma spjegatx b'mod ċar il-verżjoni tagħha. Il-verżjoni tal-konvenuta hija pjuttost xotta u ma tagħti l-ebda dawl fuq il-mertu in kwistjoni. Apparti hekk hemm inkonsistenzi kbar fil-verżjonijiet tagħha;

Illi tant hemm inkonsistenzi fix-xhieda diversi tal-konvenuta illi mhux ta' min joqgħod fuqha u hafna mix-xhieda tagħha ġew kontradetti minnha nnifsiha stess jew fil-kontro-eżami. Akkost ta' kollox il-konvenuta pruvat tiddevja mid-domandi li sarulha waqt il-kontro-eżami. Dan il-fatt jiffa' dell qawwi fuq il-kredibilita` tagħha;

Illi fid-dawl ta' dawn iċ-ċirkostanzi l-qorti tikkonkludi li l-konvenuta ma tatx prova sodisfaċenti li d-deheb qatt ma messitu jew li ma tafx fejn hu u għalhekk il-Qorti ma emmitx il-verżjoni li tat il-konvenuta u tqis li t-tezi tal-atturi hi iktar kredibbli. Jekk il-konvenuta riedet tipprova u tikkonvinċi lil Qorti mill-amministrazzjoni korretta tagħha kellha tibda biex tipprovdi rendikont dettaljat. Ma tluhomx l-atturi li jkollhom għalfajn jissuspettaw illi ċerti flejjes u dehebijiet ġew trafugati b'dannu għall-interessi legittimi tagħhom;

²⁹ Fol 574.

Illi l-atturi bħala werrieta ta' Genoveffa Tonna u Silvia Tonna, jippretendu li jingħataw mill-imħarrka rendikont dettaljat u soddisfaċenti ta' dak kollu li wettqet u ta' dak kollu li laqgħet għandha. L-interess tal-atturi huwa dak li jaraw x'fadal mill-ġid ta' ommhom u oħthom mal-mewt tagħhom. Minħabba li l-atturi xejn m'huma kuntenti bil-mod kif l-imħarrka mexxiet hwejjeg oħthom u ommhom, qegħdin jitolbu l-għarfien tal-jedd li jingħataw rendikont tajjeb u xieraq tat-tmexxija u li, fil-fatt, jingħatalhom dak ir-rendikont, iżda l-imħarrka baqgħet qatt ma tat lill-atturi tagħrif li ssodisfahom, u lanqas fissret kif xi ġid ma baqax jidher aktar. Huwa evidenti li l-azzjoni tal-atturi għandha l-għan li tistħarreġ it-tmexxija tal-ġid tal-mejtin meta dawn ġew nieqsa u hi kienet taġixxi bħala mandatarju tagħhom;

Kunsiderazzjonijiet legali:

Illi l-kunsiderazzjonijiet ta' natura legali marbutin mal-każ jirrigwardaw il-jedd tal-atturi li jitolbu li jingħatalhom rendikont ta' kif il-konvenuta, bħala prokuratrici ta' hwejjeg zithom u ommhom, mexxiet l-ġid tagħhom u fiex kien jikkonsisti dak il-ġid;

Illi għalkemm il-konvenuta ma kinitx maħtura formalment mandatarja, pero`, jidher ċar li kienet tassisti lil ommha u lil zitha f'kollox. Il-fatt li ma kinitx formalment prokuratrici tal-atturi dwar l-assi ereditarji tagħhom xorta għandha obbligu li tagħti rendikont skond il-liġi tad-dhul u nfieq li kien hemm fil-patrimonju ta' Genoveffa u Silvia Tonna ġialadarba mill-provi rrizulta li kienet tamministra il-flejjes kif wkoll l-infiequ l-oġġetti kollha ta' ġod-dar;

Illi mhux ikkontestat illi l-atturi għandhom sehem f'kull wirt u għalhekk interess fil-beni amministrati. Dan johlq fuq il-konvenuta l-obbligazzjoni li tagħti kont tal-amministrazzjoni tagħha u tagħti lill-atturi l-jedd li jingħataw dan il-kont;

Illi l-Qorti, f'dan l-istadju, ma jidhrilhiex li għandha tidhol f'eżami bir-reqqa taċ-ċifri u l-entita` tal-ġid tal-mandanti, għaliex b'dak li ssemma' qabel u bil-konsegwenzi ta' dak li hareġ mix-xhieda mogħtija u mill-provi dokumentali li jinsabu fl-atti tal-kawża, tohroġ xbiha ċara bizzejjed li l-azzjoni attriċi ma saritx għal xejn. Mhux hekk biss, imma din il-Qorti jidhrilha li huwa fl-interess tal-konvenuta stess li jsir rendikont xieraq u sewwa ta' kif tmexxa l-ġid ta' Genoveffa u Silvia Tonna tul iż-żmien kollu li kienet fis-seħħ il-prokura favur tagħha u wkoll wara, u li tali rendikont ikun lil hinn minn kull suspett u dubju. Il-Qorti trid li r-rendikont isir u jitressaq taħt ir-responsabbilta` sħiħa u waħdanija tal-konvenuta li hija marbuta li tagħmlu u bil-konsegwenzi

kollha li jinstiltu minn dak il-fatt jekk kemm-il darba dan ma jsirx jew jintwera li ma sarx kif imiss;

Decide

Għal dawn il-motivi, f'dan l-istadju l-Qorti qiegħda tidisponi mill-kawża *in parte* billi:

(1) tiċċad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta.

(2) tilqa' t-tieni talba u tordna lill-konvenuta tagħti kont maħluf tal-assi minnha amministrati ta' Genoveffa Tonna u Silvia Tonna u tippreżentah b'nota fir-Registru fi żmien erbgħin jum bil-visto tal-atturi, b'riżerva tad-dritt tagħhom li jimpunjawh;

Tirriżerva li tipprovdi dwar it-talbiet l-oħrajn;

Spejjeż riżervati għall-gudizzju finali.

Onor. Imhalled

Grazio Mercieca